

Svar på regeringsuppdrag

**Rapport – Delredovisning av Försäkringskassan del i uppdraget
att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga**

Försäkringskassan

Datum: 2023-05-31

Uppdrag att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga S2023/01303

Version

FK 2023/009406

Innehåll

Bakgrund	4
Kriterier för målgruppen för fritidskortet	4
Socioekonomisk utsatthet.....	4
Differentieringen kan bli konflikt drivande.....	6
Bedömning och analys av rättsliga förutsättningar	6
Informationsutbyte med E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten	7
Informationsutbyte med E-hälsomyndigheten.....	7
Informationsutbyte med Folkhälsomyndigheten.....	8
Risker för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet	9
Val av konstruktion har betydelse	9
Risker kopplade till betalningsströmmar.....	9
Risker kopplade till utförare	9
Kostnader för utveckling och löpande informationsutbyte	10
Utvecklingsarbete	10
Löpande informationsutbyte	10

Sammanfattning

Försäkringskassans del i uppdraget att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga består huvudsakligen i att förse E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten med information så att de kan administrera fritidskortet respektive följa upp användandet av fritidskortet.

Uppdragsgivaren vill att fritidskortet ska differentieras beloppsmässigt utifrån socioekonomisk utsatthet. Kriteriet för socioekonomisk utsatthet i uppdraget är att ett barn bott i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag under föregående år. Därigenom behöver Försäkringskassan förse E-hälsomyndigheten med denna information för att de i sin tur ska kunna administrera en differentiering av fritidskortet. Utifrån detta innehåller även delrapporten ett resonemang kring det valda kriteriet för socioekonomisk utsatthet utifrån bland annat Försäkringskassans rapport *Barnhushållens ekonomi med resultatindikatorer för den ekonomiska familjepolitiken 2022*.

Den främsta risken som lyfts fram med det valda kriteriet är att Försäkringskassan vet att det finns hushåll som aktivt väljer att inte ansöka om bostadsbidrag utifrån rädslan att bli återbetalningsskyldiga. Därmed finns en risk att hushåll med väldigt små ekonomiska marginaler väljer att inte ansöka om bostadsbidrag och då inte kommer få ta del av det högre belopp som är tänkt att tilldelas socioekonomiskt utsatta hushåll. Vidare lyfts även risken att en konfliktsituation kan uppstå eftersom ett barn kan ingå i flera hushåll om föräldrarna separerat. Då finns en risk att föräldrarna redan har svårt att fatta gemensamma beslut kring barnet och även kommer ha delade meningar om vilka aktiviteter fritidskortet skall användas till.

Försäkringskassan ska även i dialog med E-hälsomyndigheten belysa risker för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet samt hur de kan stävjas. Detta arbete kommer ske genom löpande dialog med E-hälsomyndigheten utifrån de behov som uppstår under det förberedande arbetet med fritidskortet. Dialogen kring risker för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet kommer behöva formas utifrån vilken teknisk lösning E-hälsomyndigheten väljer för administreringen av fritidskortet.

Utöver samarbetet med övriga aktörer ska Försäkringskassan, liksom övriga aktörer i uppdraget, även analysera och bedöma vilka rättsliga förutsättningar som behöver finnas på plats för att fritidskortet till barn och unga ska kunna införas och administreras. Försäkringskassans bedömning är att det idag inte finns något lagrum som tydligt möjliggör för myndigheten att systematiskt utbyta personuppgiftsinformation med andra myndigheter i den omfattning som administreringen av fritidskortet kommer att innebära. Huvudanledningen till detta är att de personuppgifter som utbytet kommer innefatta är sekretessbelagda varpå en sekretessbrytande regel krävs för att möjliggöra utbytet. När de sekretessbrytande reglerna som finns tillgängliga idag har analyserats bedöms ingen av dem med tydlighet kunna appliceras på den typ av storskaligt informationsutbyte som krävs kopplat till fritidskortet.

Denna delrapportering avser Försäkringskassans initiala arbete under våren 2023.

Bakgrund

Regeringen har för avsikt att införa ett fritidskort som ska ge barn och unga unga möjlighet till fysisk aktivitet. Deltagande i aktiviteter kopplade till kultur och friluftsliv är en viktig del i folkhälsoarbetet med att främja en människors hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Pandemiåren har satt spår i alla medborgares vardag, inte minst barn och ungas möjligheter att delta i olika fritidsaktiviteter. Det finns även skäl för att anta att det ekonomiskt ansträngda läget som råder i samhället just nu har påverkat dessa möjligheter ytterligare.

Försäkringskassan har i uppdrag att förse E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten med information så att de kan administrera fritidskortet respektive följa upp användandet av fritidskortet. Försäkringskassan ska även stödja E-hälsomyndigheten med kompetens kring hur de kan minimera riskerna för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet vid framtagande av sin tekniska lösning för fritidskortet samt stödja Folkhälsomyndigheten i deras arbete med kommunikationsstrategin för fritidskortet.

Detta är en delrapportering av status i pågående arbete som görs tillsammans med övriga aktörer kopplade till att förbereda och införa ett fritidskort för barn och unga.

Kriterier för målgruppen för fritidskortet

Försäkringskassan ska få kriterier för barn och unga från Regeringskansliet (Socialdepartementet). I uppdraget framgår att de grundläggande kriterierna är att barnet eller ungdomen ska vara i åldersgruppen 8–16 år. Regeringen har även i uppdraget beskrivit att fritidskortet ska differentieras beloppsmässigt där barn och ungdomar i socioekonomiskt utsatta hushåll ska få ta del av ett högre belopp än resterande i målgruppen. Det kriterium som pekats ut för att ett barn eller ungdom ska få ta del av ett högre belopp är att denne ingått i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag föregående år.

I dialog med Regeringskansliet har det klargjorts att det bostadsbidrag som skrivs ut i uppdragsbeskrivningen syftar till preliminärt bostadsbidrag och inte slutligt bostadsbidrag. Försäkringskassan delar denna uppfattning och anser inte att det är rimligt att använda sig utav uppgifter från slutligt bostadsbidrag som kriterium för ett differentierat belopp. Vidare anser Försäkringskassan inte att det skulle vara kostnadseffektivt att i efterhand informera om en eventuell återbetalningsskyldighet för bostadsbidrag skulle uppstå för en redan överlämnad period. Ett sådant informationsutbyte riskerar att bli oerhört komplext och kostnadsdrivande då återbetalningsskyldighet i bostadsbidrag kan uppstå långt fram i tiden och då även sträcka sig långt bakåt i tiden. Beroende på vad återbetalningsskyldigheten bottnar i kan den dessutom förändras på nytt om exempelvis skatteverket meddelar nytt beslut om slutlig skatt (omtaxering).

Socioekonomisk utsatthet

Försäkringskassan ser en utmaning i att ha bostadsbidragstagare som kriterium för att peka ut socioekonomisk utsatthet. Det finns hushåll som väljer att inte ansöka om bostadsbidrag i rädsla över att bli återbetalningsskyldiga och inte klara av att betala tillbaka skulden på grund av redan ansträngd ekonomi¹. Samtidigt ser Försäkringskassan historiskt att mer än 10 % får betala tillbaka hela sitt preliminära bostadsbidrag när beslut om slutligt bostadsbidrag tas som då bygger på inkomsten från beslut om slutlig skatt². Anledningen till återbetalningsskyldigheten är då uteslutande att inkomsten från beslut om slutlig skatt är så pass hög att inget bostadsbidrag skulle

¹ Framgår via kundmöten samt kommentarer i sociala medier.

² Genomsnittlig statistik avseende beslut om slutligt bostadsbidrag inkomståren 2017–2021.

betalats ut från början om den inkomsten varit känd vid beslutstillfället för preliminärt bostadsbidrag.

Försäkringskassan ska tillsammans med andra myndigheter analysera om det finns andra kriterier som kan vara lämpliga för att öka träffsäkerheten i målgruppen för socioekonomiskt utsatta hushåll.

Ett sätt att träffa socioekonomiskt utsatta hushåll är att samverka med kommunerna kring detta eftersom de bör ha väldigt god kännedom om vilka familjer som lever i socioekonomisk utsatthet. Detta då de har andra och kanske närmare beröringspunkter med personerna än Försäkringskassan såsom via skolor, annan ungdomsverksamhet och socialtjänst. Dock förstår Försäkringskassan att det inte vore varken administrativt enkelt eller kostnadseffektivt att respektive kommun skulle förse E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten med denna informationen löpande.

Inom ramen för uppdraget har det i ett tidigt skede resonerats kring om även hushåll som uppbär etableringstillägg ska vara ett kriterium för att öka träffsäkerheten för målgruppen. Om det säkerställs att det finns hushåll som uppbär etableringstillägg och som samtidigt inte har uppburit bostadsbidrag är detta ett sätt att utöka den målgruppen.

Försäkringskassan ser en utmaning i att satsningen med fritidskortet ska nå ut till rätt målgrupp. Främst kopplat till den differentiering som uppdragsgivaren vill uppnå genom att barn och unga i socioekonomiskt utsatt hushåll ska få ta del av ett högre belopp än övriga. För att differentieringen ska få önskad effekt krävs att kriterierna för den differentierade målgruppen blir så träffsäkra som möjligt.

I Försäkringskassans rapport kring *Barnhushållens ekonomi med resultatindikatorer för den ekonomiska familjepolitiken 2022* framgår att utvecklingen sammantaget sedan millennieskiftet tolkas som att andelen barnhushåll som inte har råd med sin baskonsumtion har minskat, delvis på grund av stigande reallöner. Samtidigt har inkomstspridningen bidragit till att skillnaderna mellan grupper i stort har ökat. Ensamstående föräldrar, framför allt kvinnor, och utrikesfödda är överrepresenterade bland hushåll som är ekonomiskt utsatta. Det framgår även att de generella bidragen såsom barnbidrag och adoptionsbidrag går i något högre utsträckning till hushåll som består av sammanboende med minst två barn. De behovsprövade bidragen såsom exempelvis bostadsbidrag och underhållsstöd har en annan fördelningsprofil, där prognosen för 2021 säger att 58 procent av det utbetalade beloppet går till ensamstående med barn, vilka utgör 17 procent av barnhushållen. Det här är förväntat utifrån ersättningarnas utformning. Ensamstående med barn är den grupp som har lägst disponibel inkomst per konsumtionsenhet och har därmed i högre utsträckning rätt till bostadsbidrag. Även underhållsstödets utformning gör att det i hög utsträckning går till ensamstående med barn.

Utifrån detta framgår det bland annat att de hushåll med lägst disponibel inkomst till stor del är berättigade till bostadsbidrag, samtidigt som Försäkringskassan vet att det finns hushåll som aktivt väljer att inte ansöka om bostadsbidrag utifrån rädslan att bli återbetalningsskyldiga. I och med detta finns en risk att hushåll med väldigt små ekonomiska marginaler väljer att inte ansöka om bostadsbidrag och på så vis kommer barn i dessa hushåll inte få ett högre belopp att disponera kopplat till sitt fritidskort, vilket då skulle motverka syftet med den beloppsmässiga differentieringen av fritidskortet.

Försäkringskassan anser sammanfattningsvis att en bredare dialog med uppdragstagarna kan ge fler inspel i hur kriterierna för att utöka målgruppen kan se ut. Det är även rimligt att anta att andra uppdragstagare kring fritidskortet besitter information som kan utbytas med E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten i syfte att utöka träffsäkerheten för den differentierade målgruppen.

Differentieringen kan bli konflikt drivande

Försäkringskassan ser vissa risker med differentieringen utifrån barnperspektivet då den kan bli en konflikt drivande faktor i hushållen eftersom ett barn kan ha kopplingar till flera hushåll. En konfliktsituation kan uppstå då ett barn ingår i flera hushåll där föräldrar som kanske redan har svårt att fatta gemensamma beslut kring barnet har delade meningar om vilka aktiviteter fritidskortet skall användas till. Denna situation kan komma att uppstå oaktat om något eller båda hushållen faller inom ramen för socioekonomisk utsatthet.

Ytterligare en dimension av detta är i hushåll där barnets föräldrar separerat och bildat en ny familjekonstellation tillsammans med en ny partner. I en situation där barn 1 faller inom ramen för den differentierade målgruppen utifrån förhållanden i hushåll A, och det i hushåll B utöver barn 1 finns flera barn, men som inte faller inom ramen för den differentierade målgruppen utifrån förhållandena i hushåll B blir kontentan att hushåll B kommer innehålla barn inom både den differentierade och odifferentierade målgruppen. En risk finns då att detta skapar konflikter både inom hushåll B men även mellan hushåll A och B eftersom barnen i hushåll B kommer ha olika belopp att disponera.

Bedömning och analys av rättsliga förutsättningar

I analysen av vilka rättsliga förutsättningar som krävs för informationsutbytet med E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten har en kort genomlysning gjorts av befintligt lagstöd. En sak som försvårar bedömningen av de rättsliga förutsättningar är att detaljerna som styr mer exakt vilka uppgifter informationsutbytet ska innehålla inte är på plats. Bedömningen blir därmed utifrån ett generellt informationsutbyte som innehåller personuppgifter.

Försäkringskassans bedömning är att det idag inte finns något lagrum som tydligt möjliggör att Försäkringskassan systematiskt kan utbyta personuppgiftsinformation med andra myndigheter i den omfattning som administreringen av fritidskortet kommer att innebära.

Huvudanledningen är att de personuppgifter som utbytet kommer innefatta är sekretessbelagda varpå en sekretessbrytande regel krävs för att möjliggöra utbytet. När de sekretessbrytande reglerna som finns tillgängliga idag har analyserats bedöms ingen av dem kunna appliceras på den typ av storskaligt informationsutbyte som krävs kopplat till fritidskortet. Företrädesvis ges författningsstöd till Försäkringskassan genom en uppgiftsskyldighet som anger vilka uppgifter myndigheten är skyldig att lämna ut till E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten. Nödvändigt rättsligt stöd för uppgiftsutlämnandet mellan myndigheterna bör utredas närmare i samband med att tillvägagångssättet för administreringen av fritidskortet klargörs.

Bedömningen visar även att Försäkringskassan inte har stöd för att inhämta personinformation från Skatteverket enbart i syfte att föra dem vidare till E-hälsomyndigheten. Detta eftersom en sådan inhämtning inte uppfyller det primära syftet kring när Försäkringskassan får inhämta informationen, som i huvudsak används för handläggning av ärenden. Försäkringskassan anser att det är mer ändamålsenligt med hänsyn till den enskildes integritet att grundinformationen om de individer som ska omfattas av fritidskortet inhämtas av E-hälsomyndigheten direkt från Skatteverket.

Försäkringskassan önskar att författningsarbetet kopplat till det informationsutbyte som ska ske mellan E-hälsomyndigheten och Försäkringskassan tar hänsyn till de dialoger som kommer ske mellan myndigheterna under 2023 kopplat till val av lämpliga konstruktioner för informationsöverföringen.

Försäkringskassan anser att det är viktigt att det i författningsstödet för fritidskortet framgår tydligt vilka barn och unga som omfattas av fritidskortet och när vissa kriterier ska varit uppfyllda. Detta är viktigt avseende både den odifferentierade och

differentierade målgruppen. I författningsstödet som beskriver vilka barn och unga som ska omfattas av fritidskortet behöver det även framgå vem som har rätt att ta del av informationen kring fritidskortet avseende respektive barn. Exempelvis vilka relationspersoner som ska få tillgång att se hur stort belopp som finns att tillgå för barnet och hur beloppet har använts under året. Ska familjernas administrering av fritidskortet främjas behöver stor hänsyn tas till att ett barn kan förekomma i flera olika hushållskonstellationer innehållande flera vuxna personer som alla har varierande juridiska och icke-juridiska relationer till barnet.

Eftersom det är flera myndigheter involverade i administrationen av fritidskortet är det viktigt att författningsstödet tydligt pekar ut vilket ansvarsområde respektive myndighet har. Försäkringskassan har tolkat sin roll i uppdraget som en informationsförsörjare till E-hälsomyndigheten med uppgifter om barn och unga för att de ska kunna avgöra en differentiering av fritidskortet. Denna information ska sedan användas av E-hälsomyndigheten för att fatta beslut om huruvida ett barn eller ungdom omfattas av fritidskortet och med vilket belopp. Försäkringskassan har även en roll som informationsförsörjare till Folkhälsomyndigheten främst kring delar av den informationsmängd som krävs för uppföljning av fritidskortets effekter på folkhälsan hos barn och unga.

Vidare ser även Försäkringskassan gärna att förarbetena till författningsstödet innehåller ett resonemang kring eventuell minskning av förmåner från Socialförsäkringsbalken kopplat till utgifter som kommer att täckas av fritidskortet. En genomlysning behöver göras kring om de utgifter som kommer täckas av fritidskortet riskerar att överlappa med utgifter som även täcks av exempelvis merkostnadsersättningen. Det behöver då finnas författningsstöd kring hur dessa kostnader ska hanteras avseende fritidskortet kontra exempelvis merkostnadsersättningen. I annat fall riskerar individer med exempelvis merkostnadsersättning att antingen bli dubbelt ersättningsberättigade alternativt riskera att få en felaktig utbetalning. Bli utfallet att nyttjandet av fritidskortet kommer påverka rätten till andra förmåner såsom exempelvis merkostnadsersättning kan författningsstödet behöva ge Försäkringskassan rätt att få ta del av uppgifter kring i vilken utsträckning en individ nyttjat sitt fritidskort.

Denna genomlysning kan även behöva sträcka sig även utanför förmåner som styrs i Socialförsäkringsbalken, exempelvis ekonomiskt bistånd som betalas ut till privatpersoner från kommunerna.

Informationsutbyte med E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten

Under 2023 ska förberedelser ske för att kunna ta fram och lämna information om barn unga till E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten så att de sedan kan administrera fritidskortet gentemot målgruppen. Försäkringskassan har tekniska förutsättningar att söka ut om ett specifikt barn ingick i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag föregående år utifrån de beslut om bostadsbidrag som Försäkringskassan tagit för föregående år.

Informationsutbyte med E-hälsomyndigheten

Det förs dialoger mellan myndigheterna kring hur informationen på mest kostnadseffektiva och ändamålsenliga sätt ska lämnas till E-hälsomyndigheten från Försäkringskassan. Informationsutbytet kring barn och unga för att fritidskortet ska kunna administreras av E-hälsomyndigheten kan lösas på flera olika sätt. I det förberedande arbetet har det främst utkristalliserat sig två olika lösningar som bygger på olika förhållningssätt till den information Försäkringskassan överlämnar till E-hälsomyndigheten. Beroende på vilken teknisk och administrativ lösning E-hälsomyndigheten landar i kring hanteringen av fritidskortet kan någon eller en kombination av lösningarna vara aktuella.

Ett sätt att lösa informationsutbytet som utgår ifrån att E-hälsomyndigheten i så stor utsträckning som möjligt har tillgång till aktuell information innebär att E-hälsomyndigheten skickar en elektronisk fråga kring om ett specifikt barn funnits i ett hushåll föregående år som då mottog bostadsbidrag. Utifrån de uppgifter Försäkringskassan förfogar över vid det givna tillfället för frågan returneras sedan ett svar tillbaka till E-hälsomyndigheten som då i sin tur kan avgöra om barnet ingår i den differentierade eller odifferentierade målgruppen för fritidskortet.

Denna lösning innebär att E-hälsomyndigheten hanterar övrig information som exempelvis relation mellan barn och vuxen, adress eller ålder för barnet utifrån information de själva inhämtar från Skatteverket. Det innebär att E-hälsomyndigheten vid tidpunkten då frågan skickas kommer ha tillgång till den senast uppdaterade personinformationen. Denna typ av lösning minimerar även spridningen av personuppgifter samtidigt som den blir ändamålsenlig då E-hälsomyndigheten kommer att kunna avgöra om en individ omfattas av fritidskortet eller ej samt vilken relationsperson som ska få ta del av informationen. Sedan används svaret från Försäkringskassan om huruvida barnet eller ungdomen ingick i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag föregående år för att avgöra vilket belopp denne har att tillgång till via fritidskortet.

En annan lösning är att Försäkringskassan vid en given tidpunkt gör ett uttag över vilka barn i åldersspannet 8–16 år som bott i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag föregående år. Detta blir dock en ögonblicksbild vid det givna tillfället och riskerar därmed att snabbt bli utdaterad. Anledningen till detta är att det efter tidpunkten för uttaget kan tillkomma beslut om bostadsbidrag som innebär att fler barn än vid det givna tillfället nu omfattas av kriterierna för att få ett högre belopp att förfoga över på sitt fritidskort det aktuella året.

Väljs enbart den senare lösningen innebär det att de tillkommande besluten om bostadsbidrag kommer tas utan att E-hälsomyndigheten får vetskap om det. Varpå det finns en möjlighet att hushåll kommer vända sig till E-hälsomyndigheten och ifrågasätta varför barnet eller ungdomen inte fått ta del av det högre beloppet. Det kan då komma att krävas att E-hälsomyndigheten har möjlighet att på egen hand korrigera beloppet för barnet eller ungdomen i väntan på ett nytt leveranstillfälle från Försäkringskassan.

Försäkringskassan har dock varken personella eller ekonomiska möjligheter inom överskådlig tid att genomföra den utveckling som krävs kopplat till informationsutbytet.

En lösning som inte är önskvärd är att Försäkringskassan lämnar uppgifter om samtliga barn och unga, oaktat om de ingått i ett hushåll föregående år som då mottog bostadsbidrag eller inte, inklusive information om relationspersoner, adress mm. genom en aktiv utsökning med påföljande informationsöverföring till E-hälsomyndigheten. Det skulle innebära att Försäkringskassan skulle inhämta och lagra information från Skatteverket i ett annat syfte än vad myndigheten har lagstöd för. Försäkringskassans uppfattning är att en sådan lösning varken blir ändamålsenlig, kostnadseffektiv eller tar hänsyn till individers integritet genom principen om uppgiftsminimering.

Informationsutbyte med Folkhälsomyndigheten

Inom ramen för uppdraget ska Försäkringskassan även ha ett informationsutbyte med Folkhälsomyndigheten för att framförallt möjliggöra att de kan följa upp och utvärdera fritidskortets effekter på folkhälsan för barn och unga. Ett informationsutbyte skulle även kunna ske om det i arbetet med kommunikationsstrategin uppstår behov av att kunna målgruppsanpassa information om fritidskortet utifrån att barn och unga med funktionsnedsättning eller andra behov av särskilt stöd ska kunna uppmärksammas så att fritidskortet kommer dem till godo i lika stor utsträckning som för andra barn och unga. Givet tidsramen för uppdraget har det inte varit möjligt att etablera någon

samverkande dialog med Folkhälsomyndigheten kring informationsutbytet ännu. Kontaktyta mellan myndigheterna är dock etablerad och dialogen kommer fortsätta i takt med att arbetet med fritidskortet fortlöper.

Det som framkommit i det initiala arbetet med fritidskortet på ett övergripande plan är emellertid att Folkhälsomyndigheten kan komma att behöva information från fler parter än Försäkringskassan för att genomföra uppföljning och utvärdering av fritidskortet. Utifrån detta är det viktigt att arbetet med författningsstödet för fritidskortet tar höjd för vilken information Folkhälsomyndigheten kan behöva utöver information om vilka barn och unga som tillhör den differentierade respektive odifferentierade målgruppen för fritidskortet. Försäkringskassan upplever att ett sådant behov kan komma att uppstå men detaljerna kring detta är något som behöver få växa fram under det fortsatta utvecklingsarbetet och dialogerna kring fritidskortet.

Risker för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet

I dialog med E-hälsomyndigheten ska Försäkringskassan inom ramen för uppdraget bistå med kunskap och stöd om hur fritidskortet bakomliggande system bör utformas för att motverka risken för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet samt vilka kontrollmekanismer som kan vara lämpliga att införa. De risker Försäkringskassan avser att uppmärksamma E-hälsomyndigheten är främst kopplade till betalningsströmmar och utförarorganisationerna.

Val av konstruktion har betydelse

Utifrån den dialog som förs med E-hälsomyndigheten finns olika val av konstruktion för hur barn och unga ska få ta del av fritidskortet. Det som är gemensamt för de olika förslagen på konstruktion som Försäkringskassan fått ta del av är att systemet för fritidskortet kommer innehålla uppgifter om både barn och unga samt utförarorganisationer. Oaktat konstruktionsval kommer någon form av betalningsström med transaktioner uppstå kring det belopp som ryms i fritidskortet.

Val av konstruktion får också betydelse för vilka kontroller som kan och bör göras före respektive efter en transaktion och vad som är möjligt att kontrollera.

Risker kopplade till betalningsströmmar

En risk finns i att de pengar som går via betalningsströmmen till utförarorganisationen återbetalas på något sätt till ungdomen eller dess förälder/vårdnadshavare genom en nyskapad betalningsström. En liknande risk finns i att betalningsströmmar upprättas hos utförarorganisationerna för att betala ut de belopp som härstammar från fritidskortet direkt till personer i den aktuella organisationen istället för att de kommer verksamheten till gagn.

För att kunna motverka och reglera ovan risker krävs en möjlighet att kunna spåra de transaktioner som kommer göras i betalningsströmmarna. När valet av konstruktion för hur barn och unga ska få ta del av fritidskortet är fastställt kan en mer riktad dialog äga rum kring vilka kontroller som kan vara lämpliga att införa.

Risker kopplade till utförare

Redan i ett tidigt skede lyfte många av de involverade myndigheterna och organisationerna risken att utförarorganisationer kan komma att öka priset för de aktiviteter som omfattas av fritidskortet. Om möjligt, är det därmed rimligt att införa någon form av kontrollmekanism kopplat till detta.

E-hälsomyndigheten har initialt aviserat att någon form av register över utförarorganisationer kommer vara nödvändigt. Det är utifrån risker för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet då nödvändigt att det regelverk som styr en

inskrivning i det registret även stödjer en utskrivning i de fall en utförarorganisation inte längre uppfyller dessa villkor. Likaså behöver regelverket specificera villkor för redovisning av aktiviteterna för att möjliggöra kontrollmekanismer och uppföljning kopplade till utförarorganisationerna.

För att regelverkets kontrollmekanismer gentemot utförarorganisationerna ska få en effekt behöver det även finnas tydligt reglerat vilka villkor som styr återbetalning av eventuella utbetalningar som gjorts felaktigt. Om inte regelverket innehåller konsekvenser kopplat till felaktiga utbetalningar innebär det en ökad risk att regelverket utnyttjas för att felaktigt förskansa sig medel.

Försäkringskassans rekommendation är utifrån ett perspektiv att minska risker för felaktiga utbetalningar och ekonomisk brottslighet att detta regelverk bör vara detaljerat snarare än generellt för att minska risken att fritidskortet nyttjas på otillbörligt sätt.

Kostnader för utveckling och löpande informationsutbyte

Desto tätare uppdateringar och ju mer omfattande utsökningar och utveckling som krävs kopplade till Försäkringskassans informationsutbyte med övriga aktörer desto mer omfattande blir kostnaderna. Då konstruktionen av E-hälsomyndighetens system för att administrera fritidskortet ännu inte är given kan Försäkringskassan enbart göra en grov uppskattning över vilka kostnader som uppstår i samband med utveckling och löpande informationsutbytet gentemot E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten. Den uppskattning som gjorts utgår ifrån nuvarande premisser att kriterierna för den differentierade målgruppen är att barnet eller ungdomen föregående år bott i ett hushåll som uppburit bostadsbidrag. Förändras parametrarna för kriterierna kring målgruppen kommer det även att påverka Försäkringskassans kostnader.

Försäkringskassan vill särskilt understryka att myndighetens samtliga resurser för it-utveckling redan är ianspråktaga för andra prioriterade uppgifter och att utrymme för ytterligare utvecklingsinsatser inte kommer att finnas under överskådlig tid.

Utvecklingsarbete

De två lösningar som omnämns i avsnittet "*Informationsutbyte med E-hälsomyndigheten*" innebär olika kostnader för Försäkringskassans. Lösningen som bygger på att E-hälsomyndigheten skickar en elektronisk fråga till Försäkringskassan innebär en uppskattad kostnad på ca 3–4 miljoner kronor och en utvecklingstid på cirka sex månader.

Lösningen som bygger på att Försäkringskassan vid en given tidpunkt gör ett uttag över vilka barn i åldersspannet 8–16 år som bott i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag föregående år innebär en utvecklingskostnad på ca 1 miljon kronor och två månaders utvecklingstid.

Löpande informationsutbyte

Löpande kostnader för att Försäkringskassan vid en given tidpunkt gör ett uttag över vilka barn i åldersspannet 8–16 år som bott i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag tillkommer om cirka 20 000 kronor per år.

Kopplat till att upprätthålla den tekniska plattform där E-hälsomyndigheten löpande skickar en elektronisk fråga till Försäkringskassan uppskattar Försäkringskassan sina kostnader till ca 200 000 kronor per år.

Försäkringskassan bedömer i dagsläget att det inte kommer uppstå några handläggningskostnader hos myndigheten kopplade till fritidskortet. Detta kan dock komma att förändras i takt med att kommunikationsstrategin utformas.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av avdelningschef Alexandra Wallin, Peter Haglind, Vivianne Yllenius samt verksamhetsområdeschef Ingrid Utne och verksamhetsutvecklare Rasmus Runeson, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Rasmus Runeson